

פרשת וישב, מקץ, ויגש

שם הדרוש נאה להם 'צאן יוסף'

ברמ"ח איברים רוחניים, שהם שורש רמ"ח מצות אשר יעשה האדם וחי בהם. נמצא האדם המפריש את עצמו מן הכלל ויוצא מהשכמות, אז הוא אבר מן החי, וזה האבר הוא מת והוא חרם, כי הלך לחרמה הוחרם ונאבד בר מינן. ועל כן 'חרם' עולה רמ"ח.

ג. וכל מעלת ישראל הוא שהם אחד. וכן תקנו נוסח 'אתה אחד ושמוך אחד ומו כעמך ישראל גוי אחד' (חפלה מנחה לשבת). וכמו שנאמר (זכריה ד, ט) 'ידו"ד אחד ושמו אחד', כן יעקב עם השבטים אחד, בסוד ידו"ד אחד, ויוסף עם השבטים אחד בסוד ושמו אחד. נודע, כי י"ב שבטי י"ה הם נגד י"ב צרופי שם הוי"ה, כמבואר בזהר וכמו שכתבתי בפרשת ויצא (אות ד; ט; כ), כי מדתו תפארת שם ידו"ד. ו'אלה תלדות יעקב יוסף' (בראשית ל, ב), והיה זיו איקונין של יוסף דומה ליעקב¹ (בראשית רבה פ"ד ס"ח; תרומה ישן, וישב ה). ו'אלה תלדות יעקב יוסף', דכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף כו' (בראשית רבה שם ס"ו). וגם נודע כי מדת יוסף נמשך ממדת יעקב, מדת יעקב 'ו' מהשם, ויוסף משך הו', והוא הו' ועירא דכתיב (במדבר כו, יב) 'הנני נתן [לו] את בריתי שלום', כי 'ו' ד'שלום' קטעא (קידושין סו ב). וכתיב (זכריה ח, יט) 'האמת והשלום אהבו', אמת מדת יעקב, והברית שלום הוא מדת יוסף, וגוף וברית חד הוא כראיתא בזהר (ח"ג דף רכ"ג ע"א). על כן נגד 'ושמו אחד', הוא יוסף אחד. כי ענין שם הוא התגלות הדבר, כן יוסף הוא התגלות יעקב בסוד הברית המשפיע מכח הגוף הורע להוליד. ובבראשית רבה פרשת וישלח (פע"ט ס"ח) אמרו, שאמר הקדוש ברוך הוא ליעקב, כשם שאני אלוה בעליונים כך אתה אלוה בתחתונים, כלומר, כי הוא ומטתו השלמה מרכבה, וכמו ש'ידו"ד אחד ושמו אחד', כן תמצא ביעקב שהוא אחד ויוסף אחד. כיצד: יעקב הוליד י"ב שבטים והוא היחיד למעלה מהם והם ענפיו, והוליד שמונה בני הנבירות וארבע בני השפחות, הרי יעקב 'א' מן 'אחד', 'ח' בני הנבירות 'ח' מן 'אחד', ד' בני השפחות 'ד' מן 'אחד'. כן יוסף אף על פי שהוא ענף מן יעקב, מכל מקום הוא למעלה מן השבטים, שהרי הוליד שבטים, מנשה ואפרים כראובן ושמעון הם, ויוסף הוא 'א' מן 'אחד', ויש לו דבקות בחי"ת ודלי"ת מן 'אחד'. כיצד: הוא מן בני ח' בני הנבירות, ונתגדל עם ד' בני השפחות שהם בני בלחה ובני זלפה, שנאמר (בראשית ל, ב) 'והוא נער את בני בלחה ואת בני זלפה נשי אביו'.

ד. ובענין 'והוא נער' מרמז מה שרמזתי למעלה (אות ג), יעקב סוד 'ו' מן השם, ויוסף הוא 'ו' ועירא,

שלשה פרשיות אלו עולות בקנה אחד, מדברות מענין עסק יוסף עם אחיו שהלך לראות שלום אחיו ושלום האלף, וקראו כל הסיפור. על כן כללתינהו, ובחדא מתחל מתמינהו יחד צחוט המשולש. וענין כי צאלו פרשיות חלו ימי חנוכה או לפניהן או לאחריהן, ולכל זמן ועת לכל חפץ, כי צדאי גלגול המועדים של כל השנה, הנה אלה מועדי ה', הן מועדי דרצנן או תעניות וט' צאצ, צכולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן, כי הכל מיד ה' השכיל. וענין יוסף יהיה גם כן צמלכות חשמונאי דימי יון כמו שיתבאר, שאז נחשצנו כללן לנצחה למסור נפשנו לקדש שמו הגדול, וזה אלף יוסף, ומה שצעה צניה עדים נאמנים על קדושת שם המיוחד שעשו דימי יון, וגרמזו גם כן צמיצת 'חנוכה', אותיות 'חנה-כ"ו', כ"ו הוא שם המיוחד העולה כ"ו. וכל זה יתבאר.

ונתחיל מענין הפרשיות

נר מצוה

א. זהירות גדול ועצום ונפלא צריך להיות בענין החרם, ואפילו כשנעשה החרם בעבירה, כל שכן וקל וחומר החרם הנעשה על איזה תיקון וקיום. צא ולמד היאך היה זהירות גדול בחרם שעשו השבטים שלא לגלות ענין יוסף, ולא נודע הדבר, ואף הקדוש ברוך הוא לא גילה ליעקב, כי שתפו השכינה עמהם. רק סמוך למיתתו של יעקב כשהוכיח בניו ויברכם, אז גילה רוח הקודש ליעקב כדי שיוכיחם סמוך למותו. ואמר (בראשית מט, ה-ו) 'שמעון ולוי וגו', 'עקרו שור', 'ארור אפם', כי סמוך למותו עת תוכחה ועת ברכה, ולא אירר רק אפם, והוכיחם ואחר כך בירכם. ויוסף לא גילה לאביו מעולם שאחיו מכרוהו.

תורה אור

ב. דע, כי כל ישראל הם נקראים נפש אחת. וכולם בכלל נקראים 'אדם', כמו שנאמר (יחזקאל לז, לא) 'אדם אתם', וכן כתוב (בראשית טו, כו) 'כל הנפש הבאה ליעקב' וגו', קראם 'נפש' אחת. וכמו שרמ"ח איברי הגוף הם אדם אחד, כן ישראל כל אחד מהם אבר אחד, ונקראים בזהר (ח"א דף ע"ו ע"א; ק"ג ע"ב; רמ"ה ע"א, ועוד) שייפי דגופא. ויש מדרגות באברים, זה מוח זה לב זה עין זה יד כו'. כך מדרגות בישראל זה למעלה מזה, ומכל מקום שייפי דגופא מתחברות ונעשים אדם אחד, והם מרכבה לסוד אדם היושב על הכסא, שהוא אחד

יד רמ"ה

¹ של ישראל אהב... כי בן זקנים הוא לו, וכמ"ש רש"י שם.

קנד בבראשית רבה הלימוד הוא מפסוק 'וישראל אהב את יוסף' (בראשית לו, ג), ובתנחומא ישן כמ"ש כאן. ובאמת הלימוד הוא מהמשך הפסוק